

Krajoznawca Kujawsko - Pomorski

Informator Kujawsko - Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTWK

WYDAWNICTWO ELEKTRONICZNE

Bydgoszcz

Chełmno

Grudziądz

Inowrocław

Kruszwica

Lipno

Świecie

Toruń

Włocławek

Żnin

nr 47/2016

marzec 2016

Rok XI

ROK 2016 ROKIEM KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO

X (XXXVII) POSIEDZENIE KUJAWSKO-POMORSKIEGO KOLEGIUM INSTRUKTORÓW KRAJOZNAWSTWA PTWK

Na dzień 5 marca 2016 roku, zwołane zostało kolejne - dziesiąte już w czwartej kadencji - posiedzenie Kujawsko-Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTWK. Tym razem w rolę gospodarza wcielił się prezes Oddziału Miejskiego PTWK im. Mariana Sydowa w Toruniu Henryk Miłoszewski oraz Tadeusz Perlik.

Po części wstępnej przystąpiliśmy do praktycznych zadań realizowanych według przyjętego porządku obrad. W trakcie tego posiedzenia Kolegium pozytywnie zaopiniowało kandydatury Jana Kamińskiego z Oddziału im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu oraz Andrzeja Szczepańskiego z Oddziału Kujawskiego we Włocławku na stopień Zasłużonego Instruktor Krajoznawstwa. Wszystkim składamy w tym momencie serdeczne gratulacje.

Na posiedzeniu rozpatrywano także inne bieżące kwestie - m.in. problematykę organizacji X WZAK-u, który odbędzie się w dniach 8 i 9 października 2016 roku we Włocławku, uchwalono, że X WZAK powinien nosić imię śp. Heleny Cieślak.

Po zakończeniu obrad, w części krajoznawczej Tadeusz Perlik poprowadził nas do Muzeum Toruńskiego Piernika mieszczącego się w byłej XIX-wiecznej fabryce pierników przy ulicy Strumykowej. Ale zanim tam dotarliśmy obejrzelismy znajdujący się przy ul. Podmurnej 93 odsłonięty 26 września 2014 roku pomnik Cichociemnej gen. Elżbiety Zawackiej. Następnie mieliśmy możliwość zobaczenia znajdującej się przy ruinach kościoła św. Mikołaja u zbiegu ulic Dominikańskiej i Zaułek Prosowy dotykowej makiety toruńskiej Starówki.

Krzysztof Czerepowicki (ZIK 169/Z/14)
foto Tadeusz Perlik (ZIK 175/Z/15)

„WARSZAWA DA SIĘ LUBIĆ...”

Spotkaliśmy się znowu i w dniach 13-15 listopada 2015 r. odkrywaliśmy uroki naszej stolicy.

Główny organizator Jan Kamiński po raz dziewiąty zabrał nas do Warszawy na, tym razem trzydniową wycieczkę i oddał pod opiekę warszawskich przewodników, tradycyjnie Grażyny Czarnowskiej oraz po raz pierwszy Jurka Sztajerwalda. Hasłem przewodnim tego wyjazdu nawiązującego do 93. rocznicy powstania w Grudziądzu Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego były judaika, ale zapowiadały się też inne atrakcje.

W pierwszym dniu udało nam się dotrzeć do miejsca, które było „na celowniku” od kilku lat, odwiedziliśmy warszawskie „Filtry Lindleya” a dokładnie Zespół Stacji Filtrów

William Lindleya, uznanych w 2012 roku za Pomnik Historii Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Warszawskie filtry wody wybudowane w latach 1883-1886, należą do systemu wodociągów warszawskich zaprojektowanych i zbudowanych przez brytyjskiego inżyniera Williama Lindleya. Odwiedziliśmy też salonkę Bieruta, gdzie pozostał klimat tamtych lat oraz inne ekspozycje Muzeum Kolejnictwa, tam każdy znalazł coś dla siebie, a także Muzeum Woli, gdzie też można było znaleźć coś dla siebie.

Temat żydowski rozpoczęliśmy od odwiedzenia Cmentarza Żydowskiego, który jest największym cmentarzem żydowskim w województwie mazowieckim, drugim co do wielkości w Polsce (po Łodzi) i jednym z największych na świecie. Cmentarz funkcjonuje od 1806 roku i w 2014 roku został również wpisany na listę Pomników Historii. Z ogromną powagą przemierzaliśmy aleje cmentarza, zatrzymując się przy okazałych grobowcach i zwykłych macewach pod którymi spoczywają znani i nieznan. Wieczorem odwiedziliśmy Teatr Żydowski im. Estery, Rachel i Idy Kamińskich, gdzie razem z artystami spektaklu „Oberża pod złotym rogiem” śpiewaliśmy szlagiery takie jak „Czy tutaj mieszka panna Agnieszka”, „Umówiłem się z nią na dziewiątą” czy „U cioci na imieninach”.

Wizyta w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, które otwarto w październiku 2014 roku, to lekcja historii, to 1000 lat obecności Żydów na polskich ziemiach, nazwa Polin z hebrajskiego oznacza „tutaj odpocznij” oraz „Polska”, pozostawiła niedosyt i stanowi zachętę by tam wrócić. Zwiedziliśmy również Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, zajmujący się badaniami nad dziejami i kulturą Żydów w Polsce, podziwiając zgromadzone tam zbiory a następnie udaliśmy się na Plac Grzybowski, by zachwycić się Synagogą im. Zalmana i Rywki Małżonków Nożyków w Warszawie – jedyną czynną przedwojenną synagogą w Warszawie, która przetrwała II wojnę światową, w której urzęduje naczelny rabin Polski Michael Schudrich.

Odwiedziliśmy też Kolonię Wawelberga, osiedle tanich mieszkań robotniczych, powstałe w latach 1898-1900, z darowizny bankiera i filantropa oraz jego żony, Hipolita i Ludwiki Wawelbergów, gdzie poza budynkami mieszkalnymi na terenie koloni w ramach zaplecza socjalnego funkcjonowała pralnia i szkoła. Obejrzeliliśmy także Osiedle Za Żelazną Bramą, już z innej epoki, składające się z 19 potężnych, długich, 15-piętrowych budynków, wypełnionych dużą liczbą mieszkań (300 lub 420 mieszkań w jednym budynku), w dużej części z ciemnymi kuchniami.

Z zapartym tchem podziwialiśmy kolekcję dzieł sztuki malarstwa europejskiego przekazaną jako dar przez Janinę i Zbigniewa Porczyńskich, zgromadzoną w Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II, będącą jedynym na świecie zbiorem, któremu z uwagi na jego wartość dla Narodu Polskiego, św. Jan Paweł II zezwolił nosić swoje imię. Odbiliśmy spacer po Powiślu, przez Park Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego od Płyty desantu 3 Dywizji Piechoty do Muzeum Ziemi, które zwiedzaliśmy. Pochyliliśmy też głowy nad mogiłami, kryjącymi ponad 100 tysięcy pochówków, na Cmentarzu Powstańców Warszawy, będącym największym w Europie cmentarzem wojennym.

Tradycyjnie już w sobotni wieczór uczestniczyliśmy we mszy św. w kościele Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych na Chomiczówce i spędziliśmy chwile zadumy w kaplicy kościelnej – panteonie PTTK.

W „Domu przy Rynku” spędziliśmy czas przeznaczony na odpoczynek, śpiewaliśmy i radowaliśmy się wspólnie a także tradycyjnie pokłoniliśmy się królowi Zygmuntowi na Plac Zamkowy i od razu pytaliśmy co w przyszłym roku bo wiemy, że ... Warszawa da się lubić.

ZBLIŻA SIĘ 100-LECIE 14. PUŁKU UŁANÓW JAZŁOWIECKICH

Członkowie grudziądzkiego „KLIMKA” Klubu Inicjatyw Motorowych, Ekologicznych i Krajoznawczych jako mieszkańcy miasta, które było stolicą kawalerii II Rzeczypospolitej wybrali sobie za kolejny cel bliższe poznanie historii i przejście śladami jednego z najdzielniejszych i najbardziej zasłużonych pułków jazdy – 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich.

Zaczątkiem sławnego pułku był szwadron polski sformowany w lutym 1918 roku z Polaków pochodzących z różnych pułków kawalerii rosyjskiej. Szwadron, na czele którego stanął kapitan Szmidt sformował się w Ungeni (Rumunia) i po licznych bojach w sierpniu 1918 roku dołączył jako Dywizjon 1. Dywizji Jazdy do 4. Dywizji Strzelców Polskich generała Lucjana Żeligowskiego. Wkrótce oddział rozrasta się do wielkości pułku i dzielnie walczy w całej kampanii wschodniej. Sztandar tego pułku w roku 1921 został przez Marszałka Józefa Piłsudskiego udekorowany Krzyżem Orderu Virtuti Militari za bohaterstwo w walkach o odzyskanie Niepodległości Polski. Za udział w wojnie obronnej 1939 roku pułk (gdyż miał już wspomniany krzyż) jako jeden z trzech otrzymał prawo do wstęg w barwach narodowych z napisem „Wyróżniony za niezwykle męstwo w kampanii 1939 roku w Polsce” zawieszonych u sztandaru. To ten właśnie pułk szarżę pod Wólką Węglową 19.09.1939 roku przebił się do otoczonej Warszawy i otworzył drogę innym oddziałom.

Ruszyliśmy tropem bohaterów wg wskazań regulaminu Odznaki Turystycznej „75-lecia 14. Pułku

Ułanów Jazłowieckich” ustanowionej w 1993 roku przez warszawski Klub Przodowników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej. Nie mogąc z wiadomych względów zwiedzać miejsc walk pułku, jakie miały miejsce w latach 1918-20 na kresach wschodnich, postanowiliśmy odwiedzić miejsca walk wrześniowych – począwszy od Poznania i jego okolic (Nekla, Nekiłka, Starołęka), gdzie 14. Pułk rozpoczął swój szlak bojowy, przez Kutno (Muzeum Bitwy nad Bzurą), Sochaczew (Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą

oraz cmentarz wojenny), aż po Puszcę Kampinoską, Łomianki i Warszawę. Szczególnie wiele miejsc związanych z Ułanami Jazłowieckimi znajduje się w Kampinoskim Parku Narodowym i jego okolicy. Oto niektóre z nich, które odwiedziliśmy:

- Kampinos (cmentarz parafialny),
- Granica (cmentarz wojenny),
- Górki (pomnik przy kościele Nawiedzenia NMP),
- Kamień Ułanów Jazłowieckich ustawiony w 50. rocznicę szarży pod Wólką Węglową i Aleja Ułanów Jazłowieckich, którą szarża ruszyła,
- Kościół MB Anielskiej Sióstr Franciszkanek w Laskach (tablica pamiątkowa 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich i cmentarz wojenny),
- Łomianki (cmentarz wojenny i pomnik 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich w miejscu, gdzie pochowano 105 ułanów, którzy zginęli w szarży pod Wólką Węglową),
- Buraków (kościół Błogosławionej Marceliny Darowskiej i figura MB Jazłowieckiej),
- Dąbrowa Leśna, ul. Partyzantów (pomnik 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich i Kompanii Młodzieżowej).

A oto najważniejsze miejsca upamiętniające Ułanów Jazłowieckich na terenie Warszawy, które również znalazły się na naszych trasach:

- ul. Idzikowskiego (kamień pamiątkowy 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich),

- ul. Czerniakowska (kościół oo. Bernardynów pw. Św. Antoniego Padewskiego – tablica pamiątkowa; tu przypadkowe spotkanie z p. J. Gromnickim – potomkiem Ułana Jazłowieckiego o tym samym nazwisku, wyróżnionym za bój pod Jazłowcem),
- ul. Szwoleżerów (dawne koszary 1. Pułku Szwoleżerów i kościół polskokatolicki parafii pw. Św. Ducha – miejsce stacjonowania 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich podczas obrony Warszawy),
- ul. Freta (kościół pw. Św. Jacka – tablica pamiątkowa),
- Cmentarz Powązkowski dawny wojskowy – mogiły żołnierzy Września 1939 r.,
- dzielnica Wawrzyszew (kościół pw. Św. Marii Magdaleny – tablica pamiątkowa 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich i kwatera na cmentarzu wojennym).

Byliśmy również w Morawie k. Strzegomia na hipodromie im. 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich. Szczególnym miejscem pamięci bohaterskich ułanów jest klasztor Sióstr Niepokalanek w Szymanowie. Znajdują się tu między innymi: słynąca cudami statua Matki Boskiej Jazłowieckiej – patronki pułku przywieziona w 1946 roku z klasztoru w Jazłowcu (obecnie zachodnia Ukraina). Pułk zaś swoją nazwę przyjął od miejscowości Jazłowiec na pamiątkę ciężkich i zwycięskich trzydniowych walk toczonych tu w 1919 roku z Ukraińcami. Oprócz cudownego posągu Siostry Niepokalanki przechowują ołtarz polowy 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich i szereg innych cennych eksponatów (odznaczenia, militaria, obrazy, dokumenty, fotografie) przekazanych przez Weteranów Pułku.

Zdobycie Odznaki Turystycznej „75-lecia 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich” nawet dla doświadczonych turystów nie było łatwą sprawą z uwagi na wymagający regulamin. Szkoda, że jej inicjatorzy nie dysponują już odznakami w żadnym stopniu. Od satysfakcji zdobywców znacznie większą wartością była jednak możliwość poznania tej części historii Polski i losów ludzi z nią związanych, to jest historii, którą poznać powinien każdy Polak. Zwłaszcza w czasach, gdy nie słychać już rżenia koni, nie widać śladów podków, a szable wiszą jedynie w muzeach. PTTK „Klimek” Grudziądz godnie powita setną rocznicę powstania pułku, która już niebawem.

tekst i foto Henryk Pasik (IKP 532/P/07) i Jan Kamiński (IKP 533/P/07)

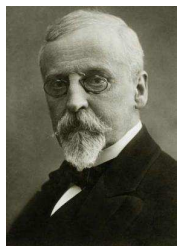
ZDOBYWANIE ODZNAK W ROKU KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO

Rok 2016 jest okresem bardzo intensywnym dla działalności krajoznawczej. W bieżącym roku przypada 110. rocznica powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, którą obchodzimy jako **Rok Krajoznawstwa Polskiego**. W związku z powyższym w poprzednim numerze „Krajoznawcy Kujawsko-Pomorskiego” została przedstawiona możliwość zdobycia Odznaki Jubileuszowej „40 lat Odznaki Krajoznawczej PTTK”. Ponadto w roku Jubileuszu mamy możliwość zdobywania kilku innych ciekawych odznak krajoznawczych, do których zdobywania chcielibyśmy wszystkich namówić.

Ma to też związek, z ogłoszeniem roku 2016:

- ❖ Rokiem Cichociemnych,
- ❖ Rokiem Jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski.
- ❖ Rokiem Henryka Sienkiewicza (w 100. rocznicę śmierci oraz 170. rocznicę urodzin),

18 grudnia 2015 r. Senat przyjął uchwałę ustanawiającą rok 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza. Jest to doskonała okazja do zdobywania odznaki Szlakiem Henryka Sienkiewicza ustanowionej przez Klub Przodowników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej w marcu 2005 r. Regulamin odznaki dostępny pod adresem: http://www.msw-pttk.org.pl/odznaki/reg_odznak/reg_szhs.html

2016 jest też rokiem żołnierzy polskich szkolonych w Wielkiej Brytanii do zadań specjalnych. W lutym minie 75 lat od pierwszego spadochronowego zrzutu tych żołnierzy na teren okupowanej Polski. Przy tej okazji przypominamy o nowej, ogólnopolskiej odznace krajoznawczej - „Cichociemni – Spadochroniarze Armii Krajowej”.

Wspominaliśmy już o niej, zamieszczając regulamin na stronie grudniadzkiego oddziału PTTK. Sądząc po liczbie odsłon strony, spotkała się ona z dużym zainteresowaniem. Liczymy, że znajdzie to odzwierciedlenie w liczbie zdobytych odznak.

Ostatnią z okazji do zdobycia nowej odznaki, o której chcielibyśmy wspomnieć jest jubileusz 1050-lecia Chrztu Polski.

Jubileusz ten jest okazją do organizowania licznych przedsięwzięć turystycznych. Już 15 marca br. w Ostrowie Wielkopolskim organizowana jest Prelekcja „1050 lat chrztu Polski” - <http://kkraj.pttk.pl/news/16ow.jpg>. Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK organizuje w Gnieźnie Ogólnopolski Złot Pieszy w 1050 rocznicę Chrztu Polski.

Termin 10-12 czerwca 2016 r., zaś szczegóły dostępne na stronie Komisji w dziale imprezy. Uzupełnieniem, może być informacja o możliwości zdobywania Odznaki Jubileuszowej „1050 Rocznic Chrztu Polski” - <http://kkraj.pttk.pl/news/1050chp.pdf>.

Nam, w naszych peregrinacjach krajoznawczych już udało się zdobyć tę odznakę. Ma ona wymiary 26 x 40 mm. Jest ona ładna i estetyczna. Liczymy, że swoim wyglądem da powód do zadowolenia niejednemu krajoznawcy. Odznaka jest jednostopniowa i można ją zdobywać w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Marlena (IKR 2130/R/13) i Jacek (IKR 1989/R/10) TREICHEL

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO - KRAJOZNAWCZE ODDZIAŁ ZIEMI GNIEŹNIENSKIEJ W GNIEŹNIE Odnaka Jubileuszowa „1050 Rocznic Chrztu Polski” Nazwisko.....<i>Treichel</i>..... Imię.....<i>Marlena</i>..... Adres..... Przyznano Odnakę Jubileuszową „1050 Rocznic Chrztu Polski” Gniezno, dnia <i>11.02.2016</i>..... Nr weryf.<i>24</i>..... Podpis.....<i>gr</i>.....	POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO - KRAJOZNAWCZE ODDZIAŁ ZIEMI GNIEŹNIENSKIEJ W GNIEŹNIE Odnaka Jubileuszowa „1050 Rocznic Chrztu Polski” Nazwisko.....<i>Treichel</i>..... Imię.....<i>Jacek</i>..... Adres..... Przyznano Odnakę Jubileuszową „1050 Rocznic Chrztu Polski” Gniezno, dnia <i>11.02.2016</i>..... Nr weryf.<i>25</i>..... Podpis.....<i>Jacek</i>.....
--	---

Jaj przepięknie malowanych,
Świąt słonecznie roześmianych,
W poniedziałek dużo wody,
Zdrowia, szczęścia oraz zgody

Życzymy wszystkim Krajoznawcom i Turystom, czytelnikom naszego „Krajoznawcy Kujawsko-Pomorskiego”, aby Święta Wielkanocne wraz z cudem Zmartwychwstania Pańskiego niosły radość, otuchę oraz przychylność losu, dając zasłużony odpoczynek i wiosenny optymizm do dalszego działania.

Z okazji tego świątecznego czasu odnowy i nadziei w imieniu Kujawsko-Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK życzymy pomyślności przy realizacji pasji krajoznawczych, pogody ducha, a także wielu spokojnych lat życia w dobrym zdrowiu oraz osobistej i rodzinnej satysfakcji.

WYDAWCA: Kujawsko-Pomorskie Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK

z siedzibą przy Oddziale PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu ul. gen. Józefa Hallera 32

Wydawnictwo bezpłatne. Ukazuje się w y ł ą c z n i e w formie elektronicznej

ADRES DO KORESPONDENCJI: e-mail: krzysztof.czerepowicki@gmail.com